

Når lyset bryder frem

Tematisk udstilling om kunstnerparret Sigrd og L.A. Ring gør indtryk ved sin intimitet og følelse

udstilling

★★★★★
L.A. Ring, Mellem lys og mørke. Kurator: Sara Hatla Krosgaard. Katalog med bidrag af Sara Hatla Krosgaard og Janus Weinrich Boss, 164 sider, illustreret, indbundet. Ordrupgaard 2016. Ordrupgaard. Åben til 26. februar 2017.

AF HENRIK WIVEL
kultur@k.dk

L.A. Ring havde ventet i 10 år på, at hun skulle blive voksen. Men så erklærede den tavse mand sig også. I 1895 blev Sigrd Kähler og Laurits Andersen Ring gift, og en ny tid begyndte for dem begge. Han var 42 år og hun var 21. De havde begge gået en lang vej for at mødes. Men det lykkedes.

Sigrd Kähler var datter af Herman A. Kähler og således en del af Kähler-dynastiet i Næstved, hvor den keramiske fabrik i slutningen af 1800-tallet havde stor succes med alt fra glaserede ovne til kunsterkeramik. En række af tidens førende kunstnere fik tilknytning til virksomheden i 1880'erne og 1890'erne, hvor de eksperimenterede med leret og glasurerne. Herunder L.A. Ring, der jo, som navnet siger, kom fra landsbyen Ring, ikke langt fra Næstved. Sigrd Kähler havde fra sine helt unge år fungeret som dekorationsmaler på fabrikken sammen med andre "malerdammer", der dekorerede krukker, kopper og vaser, nogle gange spontant efter eget hoved, andre gange efter forlæg fra de tilknyttede kunstnere.

L.A. Ring kom første gang til fabrikken i Næstved i 1885, men begyndte mere seriøst og eksperimenterende at arbejde i virksomheden på kanten af 1890'erne. Det var under udførelsen af sit første virkelige monumentale maleri, det allegoriske "Forår. Ebba og Sigrd Kähler" fra 1895, at han for alvor forelskede sig i den ældste af de to kvindelige modeller, skildret i sort med hvid kniplingekrave og blikket vendt vemodigt mod jorden. Nu skulle L.A. Ring i det levende liv prøve at få Sigrd til at se op og ud i verden.

Selv havde L.A. Ring været længe undervejs mod det, der ved ægteskabets indgåelse til forveksling kunne ligne lykke. Af natur var han melankolsk på grænsen til det depressive. Tømrersønnen fra landsbyen Ring havde tillige været igenem en slags klasserejse fra håndværksmaler på egen til kunstmaler på Akademiet i København og videre derfra til Kunstnernes frie Studieskoler, hvor oprøret var sat ind med en ny realisme og dekadent, dybdeløddende symbolisme.

Men uden evner var L.A. Ring ikke. Hans blik på verden var dissekerende og originalt, og han satte aldrig en farve forkeret. Af en kritiker blev han tidligt kaldt for "hæslighedsens apostel" på grund af sine skænseløse sociale motiver fra land og by. I virkeligheden en komplicitet; betegnelsen var hentet fra fransk kritik, hvor den var hæftet på den store franske maler Courbet. Og Rings egne dybe, gnistrende blå øjne gjorde også indtryk i det københavnske nattelev. Han blev af kvinderne på Bernina, Wivels og A Porta kaldt for "den smukke maler". Fra blandt andre Henrik Pontoppidans noglefortælling "Nattevagt" og fra Johannes Jørgensens dagbøger vides det, at Ring gjorde indtryk – også erotisk – og han blev læseligt knyttet til to af tidens viltre bohème-kredse, dels omkring Jørgensens tidsskrift Taarnet, dels omkring journalisten Johan Knudsen lille herregård Bangsbo ved Frederikshavn.

Selv led L.A. Ring i de formative år under en frugtesløs forelskelse i en af sine bedste venners hustru, Johanne Wilde. Han var hos familien Wilde i højtider og ferier og førte en intens korrespondance med Johanne, men forholdet kunne i sagens natur aldrig realiseres. Blandt andet derfor mørket i L.A. Rings liv og værk, der i perioder truede med at udvikle sig til en dødedans. Ring folte sig hjemløs, fredløs og alene som Ahavrus; han hørte ingen steder til. Derfor ventede Ring tålmodigt på den rette, Sigrd fra hjemegnen og den kendte topografi i Sydsjælland. Og viste sin taknemmelighed, da hun responderede med kærlighed.

◀ "Ved frokostbordet og morgenavisen" fra 1898 med L.A. Rings hustru, Sigrd Kähler, i rosa og rød-blomstret kjole bliver først vist efter den 16. januar. – Foto: Ordrupgaard.

▲ Det var under udførelsen "Forår. Ebba og Sigrd Kähler" fra 1895, at L.A. Ring for alvor forelskede sig i den ældste af de to kvindelige modeller. – Foto: Ordrupgaard.

Ordrupgaards udstilling om kunstnerparret Sigrd og L.A. Ring lægger sig i forlængelse af de tematiske visninger museet har haft med epokens kunstnerægteskaber: Carl og Karin Larsson, Anna og Fritz Syberg samt Johannes og Alhed Larsen. Der er lidt mindre at hente denne gang. Ikke på grund af L.A. Ring. På sin mærkeligt inkonsistente måde er han den langt mest interessante kunstner af alle de nævnte, fordi der findes så lidt dokumenteret kunst og kunsthåndværk fra Sigrids hånd. Ved ægteskabets indgåelse helligede hun sig hjem-

met og parrets tre børn og lagde, som så mange andre kreative kvinder i epoken, sine egne kunstneriske ambitioner til side.

Men noget er der tilbage. Udstillingen viser en række uhyre fine kolorede tegninger, designforlæg og akvareller fra hendes hånd samt et lille chatol, hvis låge hun har dekoreret med bladværk, og selvfølgelig eksempler på hendes keramik parret med Rings og andre af tidens stilskabende formgivere som Thorvald Bindesbøll og Karl Hansen Reistrup. Et skønt virke! Det er der en god pointe i,

fordi flere af genstandene indgår i L.A. Rings interiørmalerier som en del af de kunstnerhjem, ægteparret byggede op. Først i Karrebæksmønde, siden i Frederiksværk og Baldersbrønde, før ægteparret skabte deres helt egen bolig på toppen af Sankt Jørgensbjerg i Roskilde i 1914, tegnet af arkitekten A.L. Clemmensen og indrettet efter alle kunstens regler.

Om den dybe samhørighed mellem de to ægtefæller kan der ikke være tvivl. Parrets datter Ghita formulerer det så smukt: "Far fandt, at mor burde være blevet kunstner. Og kunstforstand og kunstsansind ejede hun i rigt mål. Hun betød i enhver henseende, også kunstnerisk, uendelig meget for ham. Jeg har sjældent set to mennesker, der til den grad passede sammen som de to (...). Far var en tavs mand. Med os børn talte han i hvert fald ikke om sit arbejde. Det gjorde han kun med mor. Men med hende talte han til gengæld om hvert billede, blandt andet var det i reglen mor, der gav billederne navn."

Ordrupgaards udstilling er bygget op i mindre tematiske sektioner, ideelt set omkring de motiver, der bliver afgørende for forholdet mellem Sigrd og Laurits. Først og fremmest interiørbillederne fra parrets hjem, hvor det er lykkedes museet at finde flere mindre kendte værker, ikke mindst af Sigrd og børnene. Godt.

For et par af de allerstørste kendte er det ikke i første omgang lykkedes at vriste fra henholdsvis Statens Museum for Kunst og Nationalmuseum

i Stockholm, nemlig det blomstrende, intrikat vidunderlige, ikoniske og skæbnsvangre "I hoveddøren. Kunstnerens hustru" fra Karrebæksmønde i 1897, og det gennemlyste sommerinteriør "Ved frokostbordet og morgenavisen" fra 1898 med Sigrd i rosa og rød-blomstret kjole. Sidstnævnte herlighed ankommer til udstillingen den 16. januar efter at have været udlånt til en udstilling i Frankrig.

Men der er adskillige andre malerier, der viser Rings indtrykssøme og folte blik på hustruen, karakteristisk i arbejdende, koncentreret og kontemplative situationer. Sigrd, der væver, Sigrd, der syr, Sigrd, der læser, og Sigrd, der klipper julepynt med de tre børn.

Og som apoteose det æstetisk renfærdige mesterværk "I juni måned" af Sigrd, der puster til mælkebøtternes frøparasol, Frederiksværk 1899. Intime, nærværende, ja, gløden de forelskede og stemt folsomme malerier af en kvinde, der en tid fik Ring til at føle sig hjemme, set og elsket. Ingen tvivl om det.

Det er rent ud bevægende billeder at bevidne, ukonventionelt indlevende og med en kærlighed lagt ud i lys og strog som kærtgen. Sigrd indskrives og indlejes i deres fælles ny livsverden og mørket viger for lyset, ja, Sigrd er indbilledligt selv lysets dybe glød. Denne suite af intime billeder er hele udstillingen værd, også når Ring bevæger sig ud i landskabet og afbilder Sigrd vandrende langs havet og siddende ved parrets smervogn på Eno og Greve Strand. Det er så godt at se på.

Resten af udstillingen er set for – og bedre. Tematisk bevæger udstillingen sig (lidt for) vidt omkring: Rings sociale motiver, Rings depressive og morbide motiver, Rings kunsthistoriske inspiration, Rings japonisme (altså inspiration fra kolorede japanske træsnit, red.), Rings snedildere. Men sluttelig vender udstillingen tilbage til sit hovedemne, ægteskabet og blikket ind i og ud fra hjemmet. Det sker med en række motiver hentet fra Sankt Jørgensbjerg.

Han var 10 år om at finde ind i hjertetrummet hos Sigrd og 10 år om at slippe det igen.

Jørgensbjerg, hvor parret byggede deres kunstnervilla, og hvor Ring siden også karakteristisk købte Det Lille Hus neden for bakken i Brøndgade og indrettede det til atelier.

Det Lille Hus var et tidligere husmandssted, som mindede Ring om "gammellevet" ved foreldrenes hus i landsbyen Ring. Ring indrettede det på samme måde med almue-møbler som en slags scenografi for hans klassiske og salgbare motivverden. Men også en pastiche, som den autenticitetssøgende og fænomnologisk fuldkomne ærlige Ring ikke rigtig kunne finde anvendelse for inden døren. Modernismen, ekstremrealismen og symbolismen Ring, der i de mellemliggende år havde bevæget sig et helt andet sted hen. Så Ring malede mere uden for Det Lille Hus end inden i det.

Haven omkring det og gaderne på Sankt Jørgensbjerg leverede motiver til kunstnerens sidste store artistiske kraftudfoldelse med skæve fotografiske vinkler, visuelle spæringer, collageagtende og koloristisk uhyre raffinerede sammenstykninger af detaljer og virrende el-leadninger, der hegner luften ind. Midt i denne sene kreative kulmination sker ulykken. Den ti år yngre og elskede Sigrd dør i 1923. Efter 27 års ægteskab. Bejleren med de dybe blå øjne og det blå, blå sind bliver igen alene og fremmed for verden. I sorg over tabet holder L.A. Ring op med at male. Det giver ingen mening mere, og meningsløsheden bemærte sig kunstneren på ny.

Efter nogle år forsøger Ring sig med maleriet igen. Mest af pekuniære grunde. Men efter 10 år giver han op og lægger sig til at dø. L.A. Ring dør i 1933 i parrets hjem på Sankt Jørgensbjerg.

Han var 10 år om at finde ind i hjertetrummet hos Sigrd og 10 år om at slippe det igen.